

I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning (SOU 2022:34)

Malmö universitets remissvar

I det följande redovisas Malmö universitets yttrande avseende den statliga utredningen *I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning (SOU 2022:34)*

Malmö universitets yttrande är koncentrerat till de delar av utredningen som behandlar studie- och yrkesvägledning och som företrädesvis återfinns i kapitel 1 samt i kapitel 7.

Kapitel 1 Författningsförslag

Kapitel 1.1: Förslag om ändring i skollagen (2010:800)

2 kap 29§

Malmö universitet ställer sig positiva till den förslagna lydelsen, som anges i den förtydligande skrivningen.

15 kap 1§

Malmö universitet ställer sig positivt till att alla elever som avser avbryta gymnasiet garanteras ett samtal. I sammanhanget vill Malmö universitet samtidigt betona betydelsen av att samtliga elever som avslutar gymnasiet erbjuds ett övergångssamtal. Malmö universitet vill också betona att det bör vara högre prioriterat att, i förebyggande och främjande syfte, förstärka och utveckla den kontinuerliga vägledningen i syfte att fler elever genom detta kan få ökad motivation att fullfölja sina studier. Ett enskilt samtal när en elev har bestämt sig för att avbryta utbildning är reaktivt och kommer för sent. För att undvika ett reaktivt förhållningssätt bör även krav ställas att ett inledande samtal hålls för samtliga elever som börjar gymnasiet. Vidare bör ett processinriktat och

systematiskt karriärlärande erbjudas samtliga gymnasieelever under hela utbildningstiden.

Kapitel 7: Andra åtgärder – bättre förutsättningar inför gymnasievalet och större flexibilitet i vissa stödåtgärder.

Malmö universitet instämmer i att elevers behov av studie- och yrkesvägledning har ökat men att tillgången till vägledning inte har ökat i samma takt. Detta innebär att studie- och yrkesvägledningen i hela ungdomsskolan behöver förstärkas.

Malmö universitet instämmer i att ökad tillgång till studie- och yrkesvägledning kan bidra till ökad likvärdighet. Dock räcker det inte med ökad tillgång. Det måste också säkerställas att vägledningen – både i bred och snäv bemärkelse – bedrivs med kvalitet. Detta innebär inte minst att den inbegriper både nära förestående val och arbetsmarknadskunskaper, för att elever ska kunna hantera kommande val och karriärövergångar. Studie- och yrkesvägledning måste vara en uppgift som bedrivs av både lärare, vägledare och av annan berörd personal i skolan. Den måste ges utrymme, kvalitetssäkras och ske över tid.

Vidare instämmer Malmö universitet i att arbetet med studie- och yrkesvägledning behöver påbörjas tidigare än det gör nu. Arbetet måste ske processinriktat och vara systematiskt, samt ha en tydlig koppling till kunskaper om arbetslivet.

I detta sammanhang menar Malmö universitet att det är önskvärt med en översyn och anpassning av de skrivningar i läroplaner, både för grundskola och gymnasieskola, som behandlar området studie- och yrkesvägledning. Detta är viktigt för att de förslag som anges i utredningen ska kunna genomföras i praktiken. Bland annat behöver begreppsapparaten ses över. Härvidlag föreslår Malmö universitet att läroplanerna använder sig av begrepp som karriärlärande, karriärkompetens och karriärövergångar för att på ett korrekt sätt skilja mellan ett nära förestående val och de kompetenser som avser rusta eleverna för det kommande arbetslivet, samt att vara aktiva demokratiska samhällsmedborgare.

Malmö universitet instämmer i att vägledning som sker för sent och som kort och isolerad företeelse minskar förutsättningar att arbeta med skolans kompensatoriska uppdrag. Isolerade inslag begränsar möjlighet att minska normstyrda val. Studier, som utredningen hänvisar till, visar däremot på att möjlighet till kontinuerlig studie- och yrkesvägledning spelar en viktig roll för elevers studiemotivation. Detta belyser ytterligare anledning till att studie- och yrkesvägledning behöver bedrivas såväl systematiskt som processinriktat och med hög kvalitet

Malmö universitet instämmer i att det kan behövas förstärkta och förtydligade

skrivningar om studie- och yrkesvägledning i skollagen, och att dessa betonar ett utökat åtagande för huvudman. Vidare menar Malmö universitet att även de skrivningar i läroplan för grundskola och läroplan för gymnasieskola, som är kopplat till studie- och yrkesvägledning, behöver omformuleras och förtydligas.

Malmö universitet instämmer i att det finns skäl att förtydliga studie- och yrkesvägledning som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete. Vidare instämmer Malmö universitet i att huvudmän och rektorer behöver stöd och ökad kompetens gällande vilket behov av studie- och yrkesvägledning som finns och hur den ska utformas för att utgöra en integrerad del av skolans systematiska kvalitetsarbete. För att realisera detta menar Malmö universitet att det krävs förändringar i skolans styrdokument. Vidare behöver det göras en översyn som förtydligar och utvecklar erforderlig förståelse och kompetens för arbetet med studie- och yrkesvägledning inom skolan. För redan yrkesverksamma krävs satsningar på kompetensutveckling. Malmö universitet vill dock framhålla vikten av att kompetensutvecklingsinsatser planeras och genomförs i nära samverkan mellan lärosäten och berörda utbildningsprogram.